

HET LEVEN VAN SINT AGATHA

Het voor de katholieke kerk in Nederland officiële levensverhaal van de H. Agatha is onder de titel

“Het leven van de H. Agatha, Maghet en Martelaerse”

opgenomen in de uit twee lijvige delen bestaande **“Generale Legende der Heyligen”** dat in 1665 werd uitgegeven in Antwerpen en werd geschreven door twee paters Jezuïeten.

De legende leert ons dat in die tijd, het was rond het jaar 250 na Christus, Decius keizer was van het Romeinse Rijk en Quintianus president van het eiland Sicilië in de Middellandse Zee. In de stad Palermo, ook op Sicilië, woonde Agatha, de dochter van welgestelde christelijke ouders. Zij was begenadigd met vier eigenschappen, die men toen, maar ook nu nog wel, in vrouwen zeer prijst. Zij was edel van aard, zij was rijk, zij was mooi en zij was eerbaar en dat betekende, zowel toen als nu, zedig en kuis. Maar bovenal was zij een vrouw, die haar maagdelijkheid wilde bewaren en als bruid van Christus wilde leven.

Haar voortreffelijke eigenschappen, door de schrijvers “uytnementheden” genoemd, maakte haar vooral door haar rijkdom en schoonheid, begeerlijk voor mannen. Ook Quintianus werd verliefd op haar en hij vroeg haar zelfs ten huwelijk. Maar zij weigerde.

Dat stond Quintianus niet aan. Hij liet haar gevangen nemen en plaatste haar in het bordeel van de publieke vrouw Aphrodista, die vijf oneerbare dochters had. Zij deden alle mogelijke moeite om Agatha te bewegen haar standvastigheid op te geven en uiteindelijk te zwichten voor de wereldse zaken, die haar werden voorgehouden.

Maar weer weigerde Agatha. Quintianus werd kwaad en liet haar naar de gevangenis in Catania brengen en daar stelde hij haar voor de keuze ofwel te sterven met grote foltering en ofwel Christus te verloochenen.

Agatha hield voet bij stuk, las Quintianus de les en zei tegen hem: “Hoe meer wreedheden gij tegen mij begaat, des te meer zal ik geholpen worden door mijn bruidegom Jezus Christus”.

Zij onderging daarna zware foltering en een van haar borsten werd met een tang afgerukt. Toen gebeurde er een wonder. De apostel Sint Petrus verscheen de volgende nacht in de gedaante van een eerbiedwaardige oude man bij haar in de gevangenis, bijgestaan door een engel, die met een toorts voor het nodige licht zorgde. Hij maakte haar duidelijk dat hij gezonden was met de opdracht van Christus haar een nieuwe borst te schenken en haar te genezen van de verwondingen, die zij tijdens de foltering had opgelopen. Toen Agatha hem zei dat zij dat niet wilde verdween Petrus in een groot hemels licht en Agatha merkte dat zij helemaal genezen was, dat de deuren van de gevangenis geopend waren en dat de bewakers verdwenen. Agatha kon vluchten maar deed het niet.

Toen Quintianus kennis nam van haar wonderbaarlijke genezing werd hij razend en gaf hij opdracht haar naakte lichaam over scherpe potscherven en gloeiende kolen te wentelen. Tijdens deze marteling teisterde een aardbeving de stad Catania en moesten de beulen hun werk staken. De voor het merendeel heidense inwoners van de stad waren van oordeel dat deze aardbeving de straf van God was voor de onrechtvaardige wreedheden, die Agatha ondergaan had. Omdat Quintianus bang was dat de opstandige inwoners hem Agatha uit handen zouden nemen, liet hij haar weer in een cel opsluiten. Daar stierf zij, na het uitspreken van een dankgebed tot God.

Toen Quintianus hoorde dat Agatha gestorven was vertrok hij met een aantal soldaten van Catania naar Palermo om zich daar de vele eigendommen van de rijke Agatha toe te eigenen. Bij het oversteken van een rivier beet een paard hem in het gezicht. Hij viel in de rivier en, zo verhaalt de legende, zijn lichaam werd nooit terug gevonden.

Precies een jaar na haar dood gebeurde er in Catania een wonder, dat aan Agatha word toegeschreven. De lavastroom van een uitbarsting van de in de nabijheid van de stad gelegen vulkanische berg Etna dreigde Catania te vernietigen. Zich geen raad wetende liepen de inwoners in paniek naar het graf van Agatha. Als door God ingegeven namen zij daar het kleed, dat haar gestorven lichaam bedekte, liepen daarmee het vuur tegemoet en hielden het tegen. Vanaf die tijd wordt Agatha door de gelovigen in Catania te hulp geroepen, telkens wanneer de Etna begint te rommelen.

Agatha werd begraven in Catania en in de Domkerk van die stad, waarvan zij de ook de patrones is, bevinden zich haar relieken. Naast patrones van onze kerk en van het vorig jaar opnieuw tot leven geroepen gilde "Sint Agatha" is zij ook patrones van o.a. bakkers, verpleegsters, brandweerlieden, wevers en juweliërs. Zij wordt aangeroepen tegen borstkwalen en kanker, tegen aardbevingen, onweer en blikseminslag, tegen brand, voor het welslagen van een operatie, voor mooi weer en tegen te lange regen.

Haar feestdag is 5 februari. Vroeger werd op deze dag nog brood gewijd, dat volgens het volksgeloof bescherming bood tegen brand. In Sint Agatha-Rode in Belgisch Brabant wordt op die dag een jaarlijkse bedevaart ter ere van Sint Agatha gehouden. Maar het merendeel van de gebruiken uit de volksdevotie zijn verdwenen. Ook in Boekel wordt, jammer genoeg, het 125 jaar oude "Lied van de H. Agatha", dat in 1883 speciaal voor onze parochie werd geschreven en door President Jacobus Cuyten van het Groot-seminarie in Haaren en notaris van de pauselijke kanselarij, kerkelijk goedgekeurd werd, al lang niet meer gezongen

In de kunst wordt Agatha voorgesteld als een jonge vrouw met mantel en kroon. Behalve de palm en kroon draagt zij vaak als teken van haar maagdelijkheid en martelaarschap een tang als martelwerktuig en op een schaal haar afgesneden borsten.

In onze kerk wordt Agatha uitgebeeld op de fragmenten, van de uit de oude kerk afkomstige preekstoel die zijn verwerkt in het altaar.

Het eerste reliëf toont op een schaal één van de afgesneden borsten en een tang, die als martelwerktuig werd gebruikt. Op het tweede reliëf wordt de palm als symbool van de zuiverheid en het martelaarschap van Agatha uitgebeeld. Op deze eerste twee reliëfs komen naast het barokke sierwerk ook twee engelen voor. Het derde reliëf bestaat uit het in ornamenten opgenomen borstbeeld van Agatha. Het vierde reliëf is niet in het altaar verwerkt en geeft aan in welk jaar (1694) de oorspronkelijke preekstoel van de oude kerk werd vervaardigd door Gulielmus Ignatius Kerrix de Oude uit Antwerpen.